

Wstęp

Prezentowany tom stanowi zbiór referatów wygłoszonych podczas ogólnopolskiej sesji naukowej pt. *Współczesna polszczyzna. Stan, perspektywy, zagrożenia* zorganizowanej przez Zakład Języka Polskiego Instytutu Humanistycznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie w dniach 7-8 grudnia 2006 r. Konferencja odbyła się pod honorowym patronatem Jego Magnificencji Rektora PWSZ prof. dra hab. Adama Juskiewicza.

Wzięło w niej czynny udział bardzo liczne grono pięćdziesięciu ośmiu referentów – językoznawców, literaturoznawców zarówno polonistów jak i neofilologów, przedstawiciele niemal wszystkich ośrodków akademickich w Polsce, a nawet paryskiej Sorbony.

Reprezentowane były Uniwersytety: Jagielloński, Warszawski, Adama Mickiewicza w Poznaniu, Gdański, Szczeciński, Wrocławski, Śląski, Łódzki, Lubelski, Rzeszowski, Akademia Pedagogiczna w Krakowie, Akademia Jana Długosza w Częstochowie, Akademia Świętokrzyska w Kielcach, Instytut Języka Polskiego PAN, a także Państwowe Wyższe Szkoły Zawodowe: w Ciechanowie–Mławie, Podhalańska w Nowym Targu, w Krośnie, w Oświęcimiu i Tarnowie.

Wybór tematu sesji jak i jej terminu wynikał z chęci twórczego włączenia się w obchody Roku Języka Polskiego, którym uchwałą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2005 roku, został ogłoszony rok 2006.

Przedmiotem obrad były rozważania i dyskusje nad wieloaspektowym obrazem współczesnego języka polskiego ze szczególnym uwzględnieniem aktualnych zagrożeń oraz przyszłości polszczyzny. Uczestnicy sympozjum wyrażali swe głębokie przekonanie o tym, że język jest podstawą i składnikiem tożsamości Polaków i dobrem kultury, stąd obowiązek ustawicznej troski o jego ochronę i właściwy, wielowymiarowy rozwój. Czynniki warunkujące ów rozwój to: dobra znajomość polszczyzny ogólnej, jej bogactwa i różnorodności we wszystkich odmianach, m.in. regionalnych, środowiskowych, pokoleniowych, a także z jednej strony świadomość tendencji i perspektyw rozwojowych, a z drugiej aktualnych zagrożeń. Powodem

tych ostatnich są przede wszystkim: zmiany ekonomiczne, społeczne i ustrojowe w Polsce po roku 1989, niesłychane tempo cywilizacji naukowo-technicznej, informatycznej, rozwój mediów i nowych technik komunikacyjnych (internet, maile) procesy globalizacji, nowe warunki życia ludzi niosące z sobą potrzebę nazwania licznych i różnorodnych desygnatów aktualnej rzeczywistości pozajęzykowej. Nie bez wpływu na obecny stan polszczyzny pozostają także współczesne kierunki rozwoju kultury, zwłaszcza kultury masowej, z postmodernizmem i konsumpcjonizmem włącznie.

W centrum uwagi referatów zamieszczonych w tym tomie, stanowiącym pokłosie sesji, znajdujemy podobne problemy i cele, jakie już w 1999 roku sformułowała Rada Języka Polskiego. Píše o nich W. Pisarek we wprowadzeniu do tomu *Polszczyzna 2000*, mówiąc, iż chodzi o: „opis zachowań językowych Polaków w różnych dziedzinach życia, o uchwycenie częstości i okoliczności występowania form językowych, o ujawnienie tendencji zmian ich znaczenia i formy, o ocenę środków porozumiewania się polskojęzycznego społeczeństwa, a także o wskazanie okoliczności zagrażających wszechstronnemu rozwojowi języka”¹.

Konferencja tarnowska stanowi zatem swego rodzaju nawiązanie do programu wytyczonego na przełomie tysiącleci przez Radę Języka Polskiego. W swoim założeniu poszerza ją o zagadnienia interdyscyplinarne, związane z opisem stanu polszczyzny w różnorodnych płaszczyznach strukturalnych, stylowych i pragmalingwistycznych.

Problematyka sesji koncentruje się wokół kilku głównych tematów takich jak:

- 1) Współczesny język polski – odmiana ogólna. W ramach tego kręgu tematycznego Czytelnik znajdzie m.in. opis stanu języka polskiego, omówienie procesów integracyjnych i dyferencyjnych oraz związane z tym zjawisko powstawania i zanikania wariantów językowych, zubożenie języka, jego wulgaryzacja i agresja;
- 2) Polszczyzna w mediach;
- 3) Różne odmiany języka: gwary, regionalizmy, język polityki i administracji, styl urzędowy, polszczyzna miejska;
- 4) Polszczyzna w języku współczesnej literatury, badania tekstów literackich, zwłaszcza języka współczesnej poezji w perspektywie jego cech charakterystycznych, wartości i antywartości w twórczości zarówno autorów uznanych, jak i twórców młodszego pokolenia;
- 5) Wpływy obce we współczesnej polszczyźnie, relacje między językiem polskim a językami Unii Europejskiej; badania konfrontatywne, translatorskie – jako jedno z istotnych źródeł wzbogacenia wiedzy o zjawiskach językowych, niezauważalnych w materiale jednego języka;

---

¹ W. Pisarek, *Wprowadzenie*, [w:] *Polszczyzna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci*, red. idem, Kraków 1999, s. 7.

- 6) Polszczyzna w szkole;
- 7) Zagadnienia gatunków i aktów mowy;
- 8) Współczesne nazewnictwo.

Najobszerniej były omawiane: polszczyzna w mediach – 11 referatów; różne odmiany stylowe – 10; język współczesnej literatury – 9; zagadnienia ogólnoteoretyczne bezpośrednio odnoszące się do głównego tematu konferencji – 8.

W następnej kolejności występują badania konfrontatywne dotyczące rozwoju polszczyzny na tle jej kontaktów z innymi językami – 6 referatów. Pozostałym grupom tematycznym: polszczyzna w szkole, gatunki i akty mowy, nazewnictwo współczesne zostało poświęcone łącznie 11 referatów.

W sumie publikacja pokonferencyjna przynosi bogaty, wieloaspektowy obraz polszczyzny. Zamieszczone w niej artykuły stanowią także obszerny przegląd różnorodnych metodologii badawczych.

Układ artykułów w tomie jest tematyczny, odpowiada poruszanej problematyce.

Ze względu na fakt niespotykanej na sesjach naukowych aż tak dużej ilości referatów oraz zróżnicowanego składu profesjonalnego jej Uczestników, nie wszystkie artykuły przedstawiają jednakowy poziom. Obok tekstów znakomitych badaczy współczesnego języka polskiego, charakteryzujących się dogłębnymi i wielostronnymi refleksjami naukowymi, znajdują się artykuły początkujących naukowców.

Zamieszczamy je jednak wszystkie, ponieważ przedstawiają wyniki własnych badań i merytorycznie są poprawne. Sądzymy, iż tego rodzaju posunięcie będzie dla ich Autorów inspiracją do dalszych poszukiwań i zdobywania potrzebnych doświadczeń.

W rezultacie, tom zawiera łącznie pięćdziesiąt pięć artykułów, w tym pięćdziesiąt trzy referaty wygłoszone na sesji (pięć osób nie nadesłało swoich tekstów) oraz dwa teksty: Ireny Seiffert i Beaty Ziajki, bezpośrednio związane z tematem konferencji.

Ta obszerna księga, licząca prawie sześćset stron, otwierająca serię publikacji naukowych Instytutu Humanistycznego PWSZ w Tarnowie, nie powstałaby bez życzliwej i wspaiałomyślniej decyzji Jego Magnificencji Rektora Profesora dra hab. Stanisława Komornickiego o znaczącym dofinansowaniu kosztów jej wydania. Za co, w tym miejscu, składam Mu bardzo serdeczne podziękowania.

Na koniec, chcielibyśmy wyrazić nadzieję, iż to zbiorowe dzieło będzie kolejnym świadectwem stanu polszczyzny początku trzeciego tysiąclecia, przeglądem uprawianych metod badawczych, a nade wszystko wyrazem troski o jej przyszłość.

Zofia Cygal-Krupa

